

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
Advocați	Magistrați	400 Lei pe 1 an
Un număr simplu	Un număr dublu	300 Lei pe 1 an
Un număr dublu	Un număr vechi	20 Lei
		35 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 18 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice cereri de adje. Telefon 630

S U M A R U L

1. Situația actuală a părții vătămate față de noile dispoziții introduse în pr. penală . . . . . de *I. Mănescu*
preș. C. de Apel Cluj
2. Problema chirilor . . . . . de *A. D. Bucătaru*
aj. de Judecător
3. Poate fi aplicată leg. ung. XVIII: 1874 în cazuri de accidente a func. CFR de *Simeon Galopenția*
advocat CFR Timișoara
4. Chestiunea inregistrării ipotecare în valută streină . . . . . de *Liviu T. Ghilezan*
advocat
5. Societățile cu garanție limitată de *Dr. V. Boldur*
f. preș. C. de Apel Cernăuți
6. Restrângerea dreptului de moștenire ab intestat. Jurisprudența Curții de Apel Cluj cu o notă . . . . . de *C. Negrea*
profesor universitar Cluj
7. Rezumate de jurisprudențe stabilite de inst. jud. din Ardeal și C. de Casație
8. Redacționale
9. Informațiuni

Situația actuală a părții vătămate față de noile dispoziții, introduse în procedura penală

Mai întâi de toate o mica introducere: Sistemul de legiferare unguresc a fost: ca o lege nouă să arate ce anume texte abrogă sau ce anume texte lasă în vigoare.

După cum se vede sistemul românesc este altul. În acest sistem la legile noi se pune formula stereotipa: ori ce dispoziție contrarie legii de fața se abrogă.

De aci întrebarea: care sistem este mai bun?

Sistemul enumerațiunii textelor, de sigur că este mai dorit de cei ce aplica sau carora li se aplică legile, însă este mai greu pentru cei ce fac legile.

În sistemul prim trebuie o mare diligență, o munca încordată pentru legiuitor ba aceasta încă, nu este de ajuns, căci mai trebuie o vastă cunoștința a legilor existente și timp mai îndelungat, pentru a medita bine, asupra coordonării noii legi, cu textele ce rămân alături de ea.

Cum însă totul se face în grabă, fiind că

nevoea cere sau pentru că legiuitorul voește să nu scape ocazia de a se ilustra, atunci se aruncă formula stereotipă, după cum am arătat mai sus.

Așa că trebuie să marturisim, că mai bun este sistemul cu formula stereotipă, de cât ca tot cu aceeași grabă să se indice textele abrogate sau care rămân.

E mai bine în cazul acesta ca să se lase sarcină pe seamă celor care aplică legea sau pe a aceloră căroră li se aplică, că în timp să clarifice situația, creînd discuții doctrinare sau jurisprudențe.

Vrînd nevrînd, ne găsim în această din urmă situație și față de introducerea dispozițiilor, din proc. pen. rom. în Ardeal în ce privește Ministerul Public, Jud. de Instrucție și Camera de punere sub Acuzare.

Vom cauta ca printr'o serie de articole să discutăm, ce anume dispozițiuni din legea de procedură din Ardeal au mai rămas în vigoare față de introducerea, dispozițiilor P. p. r. din Vechiul Regat și sunt îngăduite de a subsista.

Avem ca înaintași în această privință pe Dl. *Cons. V. M. Dimitriu și Judec. Pastia*, care s'au grăbit să semnaleze această situație.

Să le mulțumim de graba care au pus'o și tocmai din aceasta cauză trebuie să fim indulgenți, dacă se va găsi că nu au făcut o opera completă.

Mă voi ocupa deci în primul rând de situația părții vătămate, pe care o are astăzi în procedura penală combinată.

În prealabil se impune o întrebare!

A schimbat sau a avut intenția autorul legii de organizare judecătorească să schimbe situația părții vătămate?

Dacă cetim art. 315 și expunerea de motive a legii, vom vedea că nu zice un singur cuvânt relativ la partea vătămată.

Aceste texte se ocupă exclusiv de Ministerul Public, de Instrucție, de Camera de punere sub Acuzare și de tribunal ca instanță de confirmare sau infirmare a mandatelor de arestare.

Legiuitorul arată că dispozițiunile, relativ la aceste instituțiuni, le înlocuește cu cele din proc. penală din Vechiul Regat, și arată motivele.

Dacă este așa, apoi celelalte dispozițiuni ale proc. penale din Ardeal, numai întru atât trebuie să fie înlăturate sau modificate întru cât ar fi o pedică la aplicarea dispozițiilor, găsite în codul de proc. penală din Vechiul Regat, în ce privește, instituțiunile susmenționate. Aceasta o spune clar și art. 320 al. II. din legea de organizare.

În altă privință, dispozițiunile proc. p. din Ardeal rămân ca să-și producă efectul.

E destul, că și așa, introduse dispozițiunile relative la Ministerul Public, Jud. de Instrucție și Camera de punere sub Acuzare, ne pricinuesc destul necaz. Nu trebuie să mergem mai departe.

Chestiunea primă, se pune dacă, partea vătămată poate introduce direct, în fața instanței de judecată, plângerea sa.

Nu știu dacă până în prezent s'a găsit vr'o instanță de judecată care să oprească această introducere, cel puțin, câte am văzut eu, toate au permis această introducere.

Pe ce se bazează aceste instanțe? De unde vine confuzia?

Vine de acolo, că art. 61 aliniatul II. zice: „În materiile corecționale partea cea vătămată va putea să se adreseze, de a dreptul la tribunal în forma ce se va arata mai jos“.

Și probabil pentru că această dispoziție este prevăzută în capitolele, ba chiar într'un articol care se referă la atribuțiile Ministerului Public, din aceasta cauză poate s'a urmat regula, că de data aceasta partea vătămată are alte puteri, de cât cele prevăzute de proc. penală ardeleană.

Eroare profundă!

Mai întâi după cum am arătat în alta parte, articolele din legea de organizare jud., care introduc dispozițiunile din codul de proc. p. Rom., nu introduc, anumite capitole și articole, ci numai unile dispozițiuni.

Așa art. 314, pune un principiu: „Dela 1. Sept. 1925, membrii Ministerului Public și judecătorii de Instrucție vor avea și atribuțiuni de ofițeri de poliție judiciară“.

Iar art. 315 se rostește: „Dispozițiunile (sic) codului român de procedură penală, relativ la poliția judiciară, atribuțiunile Ministerului Public, a Judecătorului de Instrucție, a tribunalelor, ca instanță de confirmare sau infirmare a mandatelor de arestare, precum și cele referitoare la atribuțiunile Camerei de punere sub Acuzare se estind pe ziua de 1 Sept. 1925 pe întreg teritoriul țării“.

Ar fi fost cu totul alt ceva dacă s'ar fi zis că se introduc în Ardeal capitolele din procedura penală română relative la... după cum vedem că se zice în expunerea de motive a legii. În cazul acesta art. 61 al. II, care vorbește de drepturile părții vătămate, intrând în aceste capitole, nici vorbă n'ar fi fost, că și situația părții vătămate din proc. p. ardeleană s'ar fi schimbat.

Dar textul legii nu se exprimă așa, ci precis: „Dispozițiunile relative la...“

Expunerea de motive, în adevăr, ca normă generală de drept, trebuie avută în vedere la interpretarea textelor, însă numai atunci când textul ar fi confuz și nu ar clarifica ce a înțeles legiuitorul.

Dar de data acesta textul este destul de clar și intenția legiuitorului este suficient imprimată de textul legii.

De altfel dispozițiunile art. 61 al. II. din proc. p. R. dacă ar fi să treacă, ca având vigoare în Ardeal, ar avea un rol prea mic. După acest text dreptul părții vătămate de a introduce acțiune direct în fața tribunalului se mărginește la faptele calificate de lege corecționale, ori numărul acestor fapte este minim în Ardeal, după codul penal în vigoare aci, față de numărul mare al crimelor, pentru care fapte, după proc. p. Rom. partea vătămată, nu are același drept.

Acum să vedem, care este situația, părții vătămate după proc. p. din Ardeal și întrucât ea trebuie schimbată din cauză că vine în conflict cu dispozițiunile relativ la Ministerul Public, Jud. de Instr. etc, introduse de noua lege.

După procedura p. din Ardeal, partea vătămată, trebuie neapărat să se adreseze cu plângerea sa autorităților de cercetare și de instrucție nu și direct instanței de judecată. (Excepție infracțiunile de comp. Judec. de Ocol.)

Această dispoziție nu se poate zice că aduce vr'o vătămare noilor dispozițiuni, căci de fapt se dă o mai mare importanță, autorităților de cercetare, importanță care, după proc. p. Română este diminuată prin dreptul ce este acordat părții vătămate de a se putea adresa și direct instanței de judecată competente.

După procedura din Ardeal, partea vătămată poate prelua acuza dacă procurorul a abandonat-o, și a se comporta ca și Ministerul Public în față Judecătorului de Instrucție și Camerei de Acuzare.

Această dispoziție de asemenea nu poate aduce nici o pedică, noilor dispozițiuni, tot pentru motivul de mai sus, și pentru că după același proc. p. partea vătămată, se poate adresa cu plângerea Judecătorului de Instrucție, fie direct fie după ce în prealabil s'a adresat procurorului și acesta nu a voit să dea curs plângerei:

Vătămatul după proc. p. Ard. (art. 41) poate ridica acuza în felul cum am arătat mai sus, și fără de a provoca mai întâi Parchetul în anumite delictе și contravențiuni pe care le specifică art. 41 p. p.

Această dispozițiune de asemenea nu aduce nici o atingere noilor dispozițiuni, întru cât în Vechiul Regat, acest drept al părții vătămate există.

După art. 42, partea vătămată, dacă vede că procurorul a denegat acuza, se poate adresa Parchetului general ca să îndrume pe subalternul sau la ridicarea acuzei.

E drept că și în sistemul actual partea vătămată, față de refuzul procurorului de a nu ridica acuza poate aduce cazul la cunoștința Procurorului General, însă nu cu aceleași urmări ca în proc. p. Ardeleană, ci numai ca

urmări disciplinare. Procurorul general nu poate forța pe procurorul de pe lângă Tribunal să preia acuza sau să o facă în locul lui.

Dispozițiunile din art. 41, 50 și 51 din proc. p. Ard. relativ la propunerea probelor, de asemenea nu vine în contradicție cu noile dispozițiuni, pentru că și în sistemul procedurii p. R. o poate face, ba încă și mai complet.

În cea ce privește căile de atac contra ordonanței judecătorului de instrucție și a deciziunilor Camerei de punere sub Acuzare, dispozițiunile proc. p. din Ardeal sunt cu desăvârșire abrogate, urmând să se ia ca normă dispozițiile din proc. p. R. Aceasta din cauză că căile de atac trebuie să fie în deplin acord cu dispozițiunile relative la sus amintitele hotărâri și pentru că sistemul acestor hotărâri este cu desăvârșire schimbat.

O chestiune delicată este situația părții civile în fața instanțelor de judecată.

Sistemul proc. p. Ardelene în ce privește cazul de renunțare a procurorului la acuza cade cu totul, pentru că în sistemul proc. p. R., procurorul nu mai poate să renunțe la acuza, în înțeles strict, la acțiunea publică și acea situație o vom explica când vom vorbi despre actuala situație a Ministerului Public.

Întuși pentru că după cum vom vedea tot acolo, procurorul ar putea să pună concluzii chiar pentru achitarea inculpatului, sau să lase la aprecierea instanței, aceste eventualități ar pune pe vătămat în aceeași situație ca atunci când după vechea procedură, procurorul avea dreptul să renunțe la acuza veche acțiunea publică.

De aci consecința destul de logică, ca partea vătămată să și mențină drepturile de a fie primită să și pue concluziile în sensul de a putea obține condamnarea, dacă va crede de cuviință.

Dispoziția o impune și situația ce se creiază instanței, cărea, după cum vom vedea, îi revine sarcina ca indiferent de ce concluzii va pune procurorul să judece acțiunea publică, care după cum am mai spus rămâne de judecat din momentul ce procurorul nu are dreptul prin legea lui organică, de a mai retrage acuza (acțiunea publică) ne mai fiind

stăpân pe ea.

În cazul când procurorul va pune concluzii pentru condamnarea acuzatului, partea vătămată va continua, ea să nu aibă alt drept, de cât ca conform art. 50 și 51 p. p. A. „să propună *măsuri* de probațiune ori complexarea probelor într'o direcțiune indicată în mod amănunțit“.

Această situație este în perfectă armonie cu sistemul pr. p. R., unde partea vătămată are plenitudinea drepturilor de a discuta culpabilitatea acuzatului.

Procurorul nemai având drept ca să renunțe la acțiunea publică, chestiunea pusă de art. 523 pr. p. A. pentru cazul dacă partea vătămată, regulat citată, nu se prezintă, nu-și mai are rostul și deci procedura penală nu se va mai putea stinge.

Această regulă însă are ca excepție cazul infracțiunilor, a căror urmărire este lăsată cu totul la voiașta părții vătămate.

În ce privește căile de atac, rămân în vigoare toate dispozițiunile din proc. p. Ardeleană, atât în ce privește dreptul de a uza de ele, cât și dreptul de a renunța la ele, noile dispozițiuni nefiind cu nimic atinse.

I. Manescu,

Președinte la Curtea de Apel Cluj.

A apărut

Procedura tutelara din Transilvania de dr. Carol Nesselrode judecător la tribunalul Bihor, cu gr. de Consilier de Curte de Apel. *Manualul cuprinde: 19 legi cari sunt în strânsă legătura cu procedura tutelară, de curatelă și a inf. minori;*

14 regulamente, ordonanțe și circulări ref. la aceste legi precum și în afară de 82 modele și formulare necesare în cauzele tutelare și cari facilitează rezolvarea lor;

îndrumare detaliată pentru 68 feluri de proceduri în interesul minorilor. Adnotat și cu index alfabetic.

Cartea este tipărită pe hârtie albă și bună cu o formă regulată (jumătate 13) cu o întindere de 663 pagini.

Manualul e indispensabil pentru domnii judecători, avocași, notari publici, primari, notari comunali și tutori comunali.

Prețul cărții e 500 lei, care se va trimite pe adresa autorului, Oradea Bul. Regele Ferdinand 55/b.

Problema Chiriilor

Teoria abuzului de drept, în raport cu constituția și legile ordinare - Maxima romană „Salus rei publicae suprema lex esto“ - „Dura lex sed lex“

Excluderea liberii tranzacții din legea chiriilor, cu toată furia și avalanșa de proteste din partea proprietarilor și introducerea acestei legi în forma ei definitivă cât mai urgent posibil, este reclamată de interese de înalt ordin de Stat politico-economico-social-moral etc. și iată pentru ce:

Proprietatea de orice natură este garantată zice Constituția prin art. 17: Dar nu este mai puțin adevărat, că prin legile ordinare găsim, restricțiuni, îngrădiri și mărginiri, a acestor drepturi și este natural să fie așa, pentru că nu se poate concepe o garanție înfinită și inviolabilă a dreptului de proprietate de orice natură pentru că la din contră: ordinea socială s'ar reîntoarce la cea primitivă, progresul s'ar nimici; *Globul pământesc s'ar cutremura din temelii* și sângele ar curge în valuri; ar însemna decadența popoarelor și prăbușirea Statelor. Să le analizăm pe rând:

a) *Dreptul de proprietate rurală este mărginit prin legile de expropriere pentru utilitate publică și națională, apărut în contra acapărării străine* (prin legile civile, servituți) nu este permis proprietarului să clădească pe el până la torțile cerului, nici să sape până în fundul pământului, dece?

Nu este acest drept garantat prin constituție? Noțiunea de proprietate nu conține în sine: *lus utendi, fruendi și abutendi! nu!* și încăodată *nu!* spun legile și rațiunea omească pentru că drepturile individului se întind până acolo, până unde nu violează drepturile altuia și mai ales nu se (lovesc în exercitarea lor) de legile și regulamentele cari garantează ordinea de Stat.

b) *Dreptul de proprietate urbană, ca și cel rural, este și va fi mărginit prin legi și regulamente de igienă, sanitare servituți etc. și nu i se va putea schimba destinațiunea după liberul arbitriu și contrar ordinii publice și bunelor moravuri.*

Nu va putea ajunge un mijloc de speculă, de îmbogățire vertiginoasă și fără de cauză, pentru că se va lovi de legile penale.

Ce sunt filodormele? Pretențiunile de chirii exagerate, luptele înverșunate între proprietari și chiriași — dacă nu excocherii cvalificate, atentate la liniștea publică și libertatea individuală, cari de asemenea sunt penate de codul penal și garantate prin constituție.

Ce sunt otelurile, localurile, etc. dacă nu proprietăți urbane? pot invoca proprietarii acestor localuri *libera tranzacție* și înlăturarea tarifelor, bazați pe acel „*ius disponendi*” și sfânt al dreptului de proprietate?

Ce sunt toate aceste de mai sus dacă nu mărginiri de drepturi prin legile ordinare.

Cum înțelege liga proprietarilor noțiunea de *Stat* și morală de drept și de dreptate și cum îndrăznesc să ceară numai drepturi pe câtă vreme au și îndătoriri față de stat și semenii lor prevăzute expres prin legi și propavăduite de *Christos*. Nu știe liga, că pe pământ nimic nu este infinit decât numai în cer, ființa lui D-zeu cum spune religia și că până în prezent încă chimia n'a descoperit piatra filosofală și nici mecanica mișcarea perpetuă. Este deci greu, chiar foarte greu a prelinde *libera tranzacție*, care în sine este un drept la infinit și ca atare, dă naștere la conflicte cu legile, conflicte cu indivizii și cu *ordinea de Stat*.

Crede liga proprietarilor, că dreptul de proprietate urban este mai sacru decât dreptul la libertatea *individuală*, presă, domiciliu (onoare, cinste, viață, nume)? Și unde găsește liga această diferență pentru că toate sunt garantate prin constituție și *limitate prin legile ordinare*.

Crede liga, că dacă va reuși *libera tranzacție* (visul lor de aur), nu se va răsturna *ordinea de stat*, nu vor pretinde indivizii din ce în ce mai multe drepturi, nu vor cere înlăturarea legilor, ca fiind contrare constituției, nu se va produce o catastrofa și anarhia va fi în plin?

Va zice și liga proprietarilor că da, pentru că *statul* are dreptul și asupra vieții indivizilor prin legile războiului și este o datorie de onoare și de patrie ca indivizii să-și dea chiar viața pentru stat, pentru că *statul sunt indivizii fie proprietari, fie chiriași*. Dece unii autori aderenți a-i ligei proprietarilor acuză pe legiuitorii legilor excepționale de exces de putere și violarea constituției? Pe câtă vreme singuri cad în vină, atunci când cer *libera tranzacție* într'un timp când *nu se poate* și când acordarea acestui drept, este de domeniul imposibilităților absolute și dacă o cer ca s'o aplice față cu tabara istovită și săracă a chiriașilor, cu drept cuvânt *comit o excocherie calificată de legile penale*.

În consecință liga proprietarilor va trebui să cedeze, pentru binele ei și al patriei și ca măsură tranzitorie până la revenirea la normal. Statul va trebui ca să introducă (con-

comitent cu legea ehiritor) cât mai multe legi excepționale de asemenea natură și mai ales în domeniul dreptului de proprietate mobilă anume: *limitarea înbogașirilor vertiginoase, cu sau fără de cauză* și îndrumarea înbogașitilor ca să întrebuițeze *obligator*, surplusul pentru scopuri sănătoase și morale (construcții opere de consolidare etc.) și nu pentru scopuri ilicite și contrare ordinii publice și bunelor moravuri (lux, desfrâu, etc.). Atunci se va vedea, că legile excepționale nu numai că sunt constituționale, dar că sunt onoarea unei națiuni, jertfa poporului, izvorâte din dragostea de neam și țară, *din noțiunea de drept și de dreptate*, pentru binele statului care în același timp este numai binele și progresul *comun*, pentru că se știe că înflorirea unui stat depinde în cea mai mare parte de moralul ridicat și caracterul indivizilor.

Menținerea legilor excepționale și alcătuirea de cât mai multe în orice domenii se impune cu atâta mai mult, deoarece un *glob specific este lumea aceasta*, și o goană nebună după înbogașiri, acumulări de averi imense, trecând orice bariere și limite legale, a luat proporții cumplite... și deci legi drastice se impun cari să limiteze această stare haotică.

Să știe străinii de neam și țara că în România-Mare *nu* este locul, ca să acapareze averi peste noapte și s'o șteargă peste frontieră.

Să știe străinii din țară, că surplusul peste limită trebuie întrebuițat *obligator* pentru scopuri sănătoase și naționale.

Toți cetățenii români să știe, că au îndătoriri față de țară și în timp de pace.

Și închei cu ferma convingere, că Statul ar înflori și s'ar consolida, iar liga proprietarilor cu a chiriașilor s'ar împăca.

Bucataru

ajutor de judecător Nocrich.

Poate fi aplicată legea ungară XVIII. din 1874 în cazuri de accident a funcționarilor CFR?

Am crezut că este util să mă ocup cu această lege mult discutată de instanțele judecătorești și de unele din ele aplicată, iar de altele neluată în considerare în materie de accidente suferite de funcționarii CFR. în timpul serviciului.

Această lege specială s'a promulgat și pus în aplicare de statul ungar, atunci când s'au construit primele linii ferate în Ungaria.

Cautând să legifereze cazurile de răspundere în accidentele de persoane întâmplare pe căile ferate. (Art. 1. și 2.) Iar art. 3. din aceasta lege impune răspunderea căilor ferate chiar și în cazul când ar exista vre-o convențiune sau alt act de nerăspundere a căilor ferate în astfel de accidente.

Întrebarea noastră este aceea: dacă și funcționarii CFR. din Ardeal și Banat accidentați în timpul serviciului cu privire la despăgubire de către căile ferate, pot să uzeze de dispozițiunile acestei legi sau trebuie să se supună numai legilor speciale ale căilor ferate.

În aceasta privința părerea mea este că funcționarii CFR. nu pot să-și întemeieze și valideze pretenșiunile lor în cazuri de accidente în serviciu, pe legea 18 din 1874. ci numai pe legile și regulamentele CFR.

Motivele pe cari imi bazez această părere sunt următoarele:

1. Cu unificarea căilor ferate făcută prin Decretul Lege Nr. 3632 din 1918, căile ferate din Ardeal și Banat au fost scoase de sub dispozițiunile legilor vechiului regim ungar și înglobate sub legile de exploatare și organizare a căilor ferate române.

Totașa și funcționarii rămași dela vechiul regim prin încadrarea lor în statele funcționarilor CFR., au primit toate drepturile și obligațiunile ce le au funcționarii CFR. din Vechiul Regat. Dar totatunci și eo ipso facto au fost scoși de sub legile vechiului regim ungar. Așa și de sub dispozițiunile legii 18 din 1874.

Această stare creată prin unificare este și legală, fiind toți funcționarii CFR. tratați la fel, pentru că dacă am recunoaște funcționarilor din Transilvania și drepturi ce le aveau înainte de unificare și pe acelea câștigate prin unificare și încadrarea lor în statele funcționarilor CFR. din atunci acestea ar fi privilegiați față de funcționarii ceilalți din alte părți ale țării, cari dispun numai de drepturile izvorite din legile CFR.

Prin stabilirea răspunderii CFR. după legea XVIII din 1874 în materie de accidente suferite funcționarii CFR. în serviciu, am sancționa acest privilegiu funcționarilor proveniți

dela vechiul regim ungar față de funcționarii de origine CFR. și am mai viola și legile de unificare (legea pensiilor și regulamentele CFR.) pentru că stabilind această lege rentă viageră, iar legile de unificare pensii funcționarilor sau succesorii lui cari ar obține astfel rentă ar mai avea dreptul și la pensie. Tot atunci funcționarii de origine CFR. au dreptul numai la pensia și ajutoarele prevăzute în legile de unificare. Iată deci în caz de aplicarea acestei legi privilegiul ce l-ar avea funcționarii proveniți dela vechiul regim față de cei de origine CFR.

2. Dar dacă cercetăm mai departe vom vedea ca nici din alt motiv nu poate fi aplicată fața de funcționarii CFR. această lege. Ea este o lege care stabilește răspunderea căilor ferate în calitatea lor de căraș de persoane, deci stabilește o răspundere delictuală izvorită din contractul de transport. Or raporturile între funcționarii CFR. și căile ferate nu se întemeiază pe contractul de transport ci pe acela de serviciu cuprins în legile de organizare CFR. astfel accidentele suferite de funcționarii CFR. în serviciu considerându-se delict izvorite ex lege și nu ex contractu, funcționarii CFR. accidentați nu pot fi despăgubiți decât după legile de exploatare și organizare ale căilor ferate.

Așa fiind în materie de accidente în serviciu a funcționarilor CFR. numai legile de organizare și exploatare CFR. singure pot fi aplicate.

Cu totul altele sunt raporturile între particulari și calea ferate în caz de accidente, acestea izvorând din contractul de transport sunt de fapt reglementate în legea XVIII. din 1874 și numai față de acești accidentați urmând să se aplice această lege.

Din toate aceste în rezumat rezultă, că prin unificare CFR. și încadrarea personalului în cadrele CFR. legea XVIII. din 1874 a fost scoasă din vigoare cu privire la funcționarii CFR. Dar chiar și să nu fie fost scoasă nici atunci nu să mai poate aplica față de căile ferate în caz de accidente a funcționarilor CFR.

a) Pentru că personalul CFR. din Tran-

silvania prin unificare au primit drepturile prevăzute în legile de unificare și nu pot să conserve și alte drepturi decât acelea.

b) Pentru-că legea 18 din 1874 este o lege care reglementează răspunderea delictuală izvorită din contractul de transport și așa nu poate fi aplicată unde este vorba de răspundere izvorită din legile de unificare.

Din toate aceste motive am convingerea că, Căile ferate în materie de accidente în serviciu a funcționarilor săi nu pot fi trase la răspundere decât după dispozițiunile stabilite în legile unificate ale căilor ferate române și nu și după legea XVIII. din 1874, care în aceste cazuri nu poate fi aplicată.

Simion Golopenția
advocat CFR. Timișoara

Interpretarea legii de organizare judecătorească

România Ministerul de Justiție. Direcțiunea Generală
a Personalului

No. 35755 din 16 Aprilie 1925.

Domnului Prim Președinte

BCU Curtea de Apel, Cluj

Motivat de cererea ce ni s'a făcut cu petiția înregistrată la No. 34975/925. Am onoare să vă comunic următoarele:

Stagiul în grad al d-lor magistrați se calculează din momentul numirii efective în grad și instanță, independent de titlurile sau gradele conferite după legile anterioare, cari au fost desființate odată cu punerea în aplicare a noiei legi de organizare judecătorească.

În consecință stagiul în grad între domnii Consilieri ai acelei Curți de Apel, se va calcula dela data intrării d-lor în Curte, independent de gradajia cu care au câștigat titlul de Consilier și care nu poate fi considerat decât ca un avantaj personal.

Comunicându-vă cele ce preced, am onoare a vă ruga să binevoiți a dispune ca d-nii Consilieri ai acelei Curți să ia cunoștința de această dispozițiune, care să fie avută în vedere cu ocazia prezidării Secțiunilor acelei Curți în lipsa președintelui titular.

s. s. I. Ionescu Dolj,
ministru justiției.

Chestiunea inscrișurilor ipotecare în valută streină

Relev un deziderat al juriștilor din Ardeal în legătură cu feliul de administrare al justiției și îl aduc în discuție publică, în ce are a fi reparat. Iată cazul:

Ministerul Justiției prin fostul Directorat General al Justiției din Cluj e emis în anul 1924 sub Nr. I, 11500 binecunoscuta ordonanță, prin care interzice în mod categoric inscrișurile de ipotecă în valută streină pentru aceste provincii motivându-și măsura luată prin considerațiuni de ordin juridic și economic atât de slabe, încât spulberarea lor nu întimpină nici eea mai mică dificultate.

Mai'nainte de toate este evident, că ne aflăm în fața unei dispoziții a puterii de Stat, unde aproape jumătate din populația țării este pusă în stare de inferioritate față de cealaltă parte, deoarece publicul din Vechiul Regat a fost crușat de aceasta.

Să examinăm în primul rând motivarea juridică, care în loc de a se mulțumi și de astă dată cu un articol unic, cu prea obișnuitul dicton „sic volo sic iubeo” crușându-ne de o nouă resemnare, spune:

„Asemenea inscrișuri sunt greșite și contrare dispozițiunilor legale. Moneda este instrumentul legal de plată al țării și măsurătorul obligat al valorilor. Este deci de sine înțeles și în concordanță cu dispozițiunile legale în vigoare, că orice inscriș și în cartea funduară să se facă exprimate exclusiv în moneda legală a țării”.

Se dispune apoi cum să se transforme valuta streină în lei după cursul zilei întabulându-se numai aceasta, iar la sfârșit ne consolează, că prin această reformă a sa, „nu se ating dispozițiunile dreptului material”.

Pentru a se evidenția și mai precis, ce ghicitoare s'a pus lectorului prin această frazeologie, țin să relev colegilor din părțile țării, unde nu este introdusă instituția cărților tabulare, că acestea beneficiază de garanțiile ce li se acordă de puterea Statului și se consideră cărți „publice” chiar pentru că se prevăd toate garanțiile posibile, că vor prezenta o situație adevărată, între altele și relativ la ipotecile ce grevează un imobil.

Această „publica fides” este știrbită acum chiar de puterea executivă a Statului, care nu impune nici mai mult nici mai puțin, decât că conținutul acestor cărți publice să fie denaturat și iată cum: — Punem cazul, că mi se acordă din partea unui naiv un împrumut în dolari. Valoarea transformată în lei după cursul zilei se întăbulează la locul I pe imobilul meu, dar foaia de sarcini rămâne deschisă până la vânzarea imobilului la licitație, așa că în caz de depreciere a leului, urmând eventual o serie lungă de creditori, creditorul meu nu-și vede mai mult valoarea creditată întreagă, pe când în caz dacă valuta în lei s'ar fi urcat, primește o valoare peste cea împrumutată, ori se încurcă în procese foarte interesante cu creditorii ce-i urmează.

Cum rămâne dar cu „normele de drept material nealterate“, când toate codurile din lume cunosc dispoziția, că debitorul are să restituie valoarea în adevăr primită? S'ar putea oare, ca Lycurgul din Transilvania să găsească texte de legi pentru a-și sprijini teza imposibilă? Se pot oare imagina în Transilvania astfel de legi, cari să justifice aceste piedici artificiale puse creditorului în urmărirea adevăratei valori ce a împrumutat? Răspunsul nu poate fi decât un categoric „nu“ din capul locului, pentru că textele invocate în ordonanță ordonă chiar contrarul. Iată-le:

Art. 984 din C. civil Ard. ce se invocă, conține dispoziția trecută prin Codul Calimach și în Codul Civil Român, unde se zice în mod categoric că:

„... dacă monedele stipulate nu se vor putea găsi, sau vor fi scoase din curs, se va restitui echivalentul prețului intrinsec, ce acele monede avuseseră în timpul în care au fost împrumutate“.

Cu alte cuvinte: legiuitorul ordonă să se restituie creditorului pentru tot cazul adevărata valoare ce a împrumutat, iar tot atunci potestatea executivă a Statului, invocând chiar această voință e legiuitorului, împiedică părțile să prezinte și în cărțile tabulare o convenție admisă și să facă formele pentru menajarea unor interese absolut justificate.

Se mai invoacă apoi și art. 326 din codul de comerț, art. 37 din legea cambială și art. 217 din legea de urmărire, identice cu bine cunoscutele art. 41 și 315 din codul de comerț român și din toate codurile din lume, unde în mod analog cu dispozițiile din Codului Civil se vorbește despre consemnarea unei sume stipulată într'o monedă fără curs legal ori artificial în țară, întrucât nu a fost stipulată o plată „efectivă“. Și se citează aceste texte chiar pentru a justifica, cum părțile nu ar avea voie, să inscrie ipotecă într'o valută streină efectivă!

Tot nebazată este invocarea art. 86 din privilegiul fostei Bănci Austro-Ungare, unde se asigură pușința de a se stinge prin biletele emise orice obligațiuni stipulate în coroane, exceptându-se și aci convențiunile speciale dintre părți relativ la consemnări în alte valute. Bine înțeles, s'a scăpat din vedere și situația cu totul schimbată.

Ca încheiere, mai suntem mângâiași și cu art. 1 din legea XIX anul 1892, unde se fixează relația dintre fiorinul și coroana de aur și se mai invocă articolul 65 din regulamentul cărților tabulare unde la inscrișul de ipotecă se impune indicarea unei sume numerice fără a se impune valuta țării.

Așa cred, că absurditatea juridică este mult mai criminală, decât să fie nevoie a mai insista asupra cazului.

Să vedem acum *considerentele de ordin economic național*. Iată cum vrea să se salveze valuta națională:

„Carlea funduară ca instituțiune publică de Stat nu poate să menajeze interese și valute streine față de ale Statului și nu

poate să dea mână de ajutor pentru ocrotirea creanțelor speciale ale acelora, cari nici atâtă încredere nu au în moneda țării, nici măcar atunci când cer asigurarea acelora în registrele oficiale ale Statului“.

Este nevoie de pregătiri speciale în științele economico-naționale, peetru ca să judece orice om ca guvernul unei țări și să facă imposibilă obținerea unor împrumuturi în valute streine, când de ani de zile se încearcă tot posibilul pentru a le obține?

Ce va fi, dacă îi va succede în adevăr unui oraș ori particular din Transilvania, să obțină un împrumut în valută forte și ar voi nu numai să-l întabuleze, dar să-și consemneze ceva din el? În vederea normelor asupra traficului cu devize streine nu s'ar impune oare o intervenție din partea Min. de Finanțe pentru a se scufi și debitorul și creditorul de formele impenetrabile cu transmiterea acestor sume.

O examinare mai minuțioasă a laturei financiare ar trece peste cadrele acestui articol, deaceea mă întreb, dacă este ori nu adevărat, că examinând, o biată naivitate debitată în Ardeal, am ajuns la marea problemă care ne preocupă pe toți: *Până când ne va surprinde puterea de stat, menită să promoveze binele obșteșc cu legi și ordonanțe de încălușare a vieții economice? Putem ori nu putem spera o ameliorare? Iată adevărata chestiune!*

În tot cazul: Dixi et salvavi animam meam.

Liviu T. Ghilezan
advocat

MATERIAL PENTRU UNIFICAREA LEGISLATIVĂ

Societățile cu garanție limitată

(Urmare)

Principii individualiste

Codul de comerț austriac oferă pentru întreprinderi comerciale numai două forme elementare de exploatare societare.

Una, realizată în societatea în nume colectiv și cea în comandită este întemeiată pe responsabilitatea personală a tuturor asociașilor pentru toate datoriile societății, la societățile în comandită a cel puțin a unei părți din asociași.

A doua realizată în societatea anonimă, pune la dispoziția creditorilor o avere formată din cotele asociașilor. Aceste cote pot fi procurate conform dezvoltării economice pe urma introducerii codului comercial numai în forma de acțiuni; acțiunile însă în cari își găsește ființă participarea societară au adoptat complectamente caracterul de obiecte comerciale.

Această împrejurare a avut încă sub dominațiunea sistemului de concesionare drept urmare un sir într-g de măsuri înpovorătoare cu caracter imperativ, după părăsirea acestui sistem dispozițiunile legale referitoare la societățile anonime au trebuit să devină și mai riguroase.

În consecința era necesar din punct de vedere economic o îndulcire a dispozițiunilor rigide în toate cazurile, în cari necesitatea procurării de capital nu

reclamă emisiunea de acțiuni. Pe de altă parte persoana asociatului cu responsabilitate nemărginită în societatea în comandită nu joacă rolul, care voia legea să-i acorde.

Așa fiind este explicabil, dacă se pune chestiunea, ori de n'ar fi posibil a admite comanditarii la administrație fără asociatul cu responsabilitate nemărginită. Această necesitate a fost acceptată în legea germană și se poate pe scurt caracteriza ca „societate anonimă fără acțiuni” societate în comandită, fără asociat cu garanție nemărginită”.

Să arătăm câteva exemple pentru această necesitate: Continuarea exploatarei unei întreprinderi prin erezii proprietarului de până acum, exploatarea de întreprinderi de circulație, cu importanță pur locală, cu capital adunat în localitate.

Ununi de felul acela, cărora le-a creat legea germană din 20 Aprilie 1920 un fundament legal erau și până atunci în Austria cunoscute. Menționez aici corporațiunile berarilor din Bohemia și Moravia, societățile de hoteluri din Tirol.

Legea asociațiilor din 26 Noembrie 1952 f. l. i. No. 253 nu era suficientă, fiindcă chiar dacă s'ar fi apucat calea prevăzută de decizia ministerială din 20 Septembrie 1899 f. l. i. No. 175 — regulativul referitor la creerea și transformarea de societăți anonime industriale și comerciale — n'ar fi fost în general posibilă stabilirea de condițiuni practicabile, considerând variata raporturilor.

Aceste împrejurări precum și considerentele, că noua formă societară s'a validat în Germania în mod deplin — acolo s'au creat în primul deceniu după intrarea în vigoare a legii menționate 6200 de societăți cu un capital social de 2^{1/2} miliarde de mărci — justifică procedeul guvernului, care acceptând imboldul camerei de industrie și comerț din Eger a înaintat casei magnașilor în Noembrie 1904 anteproiectul legii referitoare la societățile cu garanție limitată.

Acest anteproiect a fost trimis unei Comisiuni speciale, în care a exercitat funcțiunea de raportor renumitul savant profesor Grünhut. Influenței acestui bărbat este a se mulțumi în prima linie, că anteproiectul a suferit pe lângă modificări pur textuale un șir de complecări și schimbări obiective, care constituieau un scut mai intensiv pentru minoritățile asociațiilor, și o mai vastă asigurare a fundamentului de credit.

În casa deputaților a fost transmis anteproiectul comisiunii economice, care a înaintat raportul la 6 Februarie 1906. Muncii raportului Dr. Ștefan Licht să dătoresc înlesnirile de impozite și taxe, aprobate de guvern. La 6 Martie 1906 a fost legea sancționată și publicată la 15 Martie 1906 f. l. i. No. 58.

Este util aci a se arăta critica făcută legii și ca prognosă a efectului legii asupra vieții economice afirmațiunile raportului comisiunii economice:

Nu există motive de a avea speranțe exagerate în vederea înrăuririi legii referenților la dezvoltarea vieții economice. Numărul societăților cu garanție limitată din Germania nu va fi nici aproximativ atins. Aceasta stă în legătură cu conjunctura economică care, considerând participarea relativ foarte redusă la traficul mondial și defavorul raporturilor de producțiune în Austria, poate urma numai în mod limitat dezvoltării economice din Germania care stăruie impetuos înainte ori cum, superioritatea incontestabilă a legii va înlesni introducerea societăților cu garanție

limitată. Austria necesită o formă societară, care poate fi alcătuită fără responsabilitatea intensivă la societățile în nume colectiv și în comandită, fără procedeele greoi la creerea societăților anonime administrația lor costisitoare. Nu numai pentru industrie și comerț, dară și pentru agricultură și meserii este societatea cu garanția limitată un mijloc corespunzător, ușor de aplicat care concentrează forțe economice la muncă comună. Atât din raportul comisiunii economice.

Eu din partea mea aș mai adauge următoarele:

Forma nouă societară a fost întocmită pentru posesorii de capitaluri mijlocii, pentru a le ușura participarea la întreprinderi economice cu o parte a capitalului lor și pentru a le da posibilitatea de a profita de traficul economic, fără risc în totalitatea personalității lor economice. Va atârna de la concursul mai multor factori, dacă va prospera noua forma societară și dacă vor fi realizate așteptările ce s'a făcut.

În prima linie va depinde de la împrejurare, dacă interesații vor ști să distingă creațiuni solide de cele lipsite de soliditate, fiindcă fără îndoială se vor face încercări de a trage folos din aporturi supravalorate sau fără valoare. Publicul va trebui cu atât mai mult să fie precaut, cu cât legiuitorul consideră interesați ca persoane majore, care trebuie singure să și apere interesele lor. De datorita intereselor precum și sfetnicilor lor juridici și economici va fi a cerceta cu cea mai mare îngrijire și deamănuntul aporturile în natură și valoarea lor, calitățile morale și economice a cosocietarilor și a administratorilor. Acela ce va considera părtașia în privința juridică și economică ca acțiune, va învăța minte după ce va fi suferit. Pe de altă parte va fi deosebit de importantă acțiunea justiției la aplicarea legii. Legea acordă mijloace suficiente, ca tribunalele să poată interveni în mod preventiv și represiv în cadrele competenței lor în contra creațiilor lipsite de soliditate. Controlul justiției reglementat prin § 4, conform căruia nu pot fi luate măsuri în contractul social, care sunt în contradicție cu legea, și a § 6, după care aporturile în natură și favorurile speciale acordate unor asociați trebuie stabilite exact și complet în contractul social. Aceste dispozițiuni legea dau posibilitatea judecătorului, ce supraveghează registrele comerciale, să închidă calea multor creațiuni nesolide și să le înlăture dacă va examina deamănuntul dispozițiunile contractului social.

Mai departe acest control va depinde și de felul și conștiințiozitatea cu care procuraturile de finanțe vor executa misiunea atribuită lor de lege — în Austria erau aparate interesele statului de o instanță, care se numea procuratura de finanțe, o instituțiune analogă advocaților statului, concentrați într'un oficiu.

(Va urma)

Dr. Vasile Boldur
Fost Președinte la Curtea
de Apel din Cernăuși

Advocat stagiar sau candidat de avocat cu experiență se caută pentru a fi angajat dela 1 Ianuarie 1927 la dl *advocat Dr. Iustin Petrușiu* „Jurisconsultul Județului Arad” cu un salariu de 6—7000 lei lunar.

JURISPRUDENȚA

România
Curtea de Apel Cluj
Secția I

Restrângerea dreptului de moștenire ab intestat.
Legea din Iulie 1921 (Titulescu).

No. C. I. 788—14—1926.

Respinge apelul reclamanților, admite aderarea la apel a părților și reformează sentința tribunalului în cea ce privește suportarea cheltuielilor și obligă pe reclamanți să plătească părților în mâna avocatului Dr. Augustin Rațiu lei 13.710 (treisprezece mii șaptesutezece) cheltuieli dela prima instanță și lei 6522 (șase mii cincisute douăzeci și doi) cheltuieli de apel toate în termen de 15 zile sub sancțiunea execuției.

M o t i v e .

Tribunalul Turda prin sentința 1770—10—1924 a respins acțiunea reclamanților Ana Baraiu și consoții prin care cerea, ca să se invalideze testamentul pe care Maria Mira născut Barciu l'a făcut în favoarea părților Alexandru Polak și Paraschiva Goga măritată Moldovan și în consecință să se stabilească masa succesorală și să se declare moștenire legitimă asupra lăzământului testamentar respingând în același timp și acordarea de cheltuieli de judecată cuvenită la prima instanță.

Motivele apelului sunt:

Că rău Tribunalul a decis în prealabil că reclamanții n'au competență de a face o asemenea acțiune.

2. Că rău Tribunalul a scos din vigoare sentința dată în lipsă căci ea a rămas definitivă față de părțile de rândul II întrucât opoziția a fost făcută numai de părțile de rândul I.

Având în vedere că Tribunalul își bazează sentința ce a dat, pe faptul că reclamanții sunt moștenitori în gradul al V-lea față de decedata Maria Mira născută Barciu și că în asemenea caz sunt excluse de la moștenire în baza legii asupra imozitului progresiv pe succesiuni din 1921 care a desființat dreptul de moștenire ale rudelor ce vin în grad următor gradului al IV-lea și că numai au calitatea de a se interesa de moștenirea suszisei decedate.

Având în vedere că din actele și depozițiile de martori aflate la dosar cum și din arborele genealogic descris în petiția de apel, se constată că în adevăr reclamanții vin în al V-lea rând la moștenirea defunctei, rând care în adevăr este exclus dela moștenire prin legea indicată.

Că așa fiind bine a hotărât Tribunalul când a respins acțiunea reclamanților rezultatul procesului ne putând să le aducă nici un folos.

Faptul dacă legea sus indicată își poate găsi aplicarea și în sistemul de moștenire din codul Austr. este neindeoelnic.

Având în vedere în primul rând ca sus indicata lege prin art. 10 al. 1. prevede că ea își are aplicarea în tot cuprinsul României, iar prin art. 11 că ori ce dispoziții de lege sau regulament contrarii celor de față sunt și rămân abrogate.

Că așa fiind, în sensul strict al legii în ce privește excluderea dela moștenire a rudelor mai îndeparte de al IV grad, este a se avea în vedere norma din Codul civil Român și intenția legiuitorului din 1921.

Că în ce privește coordonarea dispozițiilor legii asupra imozitului pe moșteniri din 1921 și Codului Civil Român cu dispozițiile Codului Civil Austr. nu trebuie să ne legăm de cuvinte, ci de sensul dispozițiilor și de intenția legiuitorului.

Urmând această cale vom vedea că prin gradul al IV-la trebuie să se înțeleagă moștenitorul care vine în rândul al IV-lea la moștenirea lui Decujus.

Ori sensul aceasta nu poate avea nici o piedică în sistemul de moștenire dirijat de Codul Austriac.

Sistemul parentelilor nu esclude rândul la moștenire. Parantelele su succed în ordine numerică și nu se poate trece la altă parentelă până ce nu s'a terminat în mod gradat întreaga grupa de moștenitori cuprinsă în parantelele cu număr mai mic.

Regula deci va fi, ca cel care vine cu drept de moștenire peste rândul al IV-lea numai are calitatea de moștenitor și deci el fără temei va încerca să-și valideze dreptul la moștenire, față de cei de rândul inferior rândului al IV-lea sau cei care ar deține sau ar declara că în speța moștenirea o au în baza unui testament etc.

În ce privește al doilea motiv.

Având în vedere că rezolvarea procesului în speța de față nu are efect de cât în mod unitar.

Ca așa fiind dispozițiile art. 80 din procedură își are efectul în speța de față și deci opoziția făcută de cei inpricinat, profită și ea inpricinatului care a scăpat termenul de opoziție iar motivul de apel invocat este fără temei.

În ce privește cheltuielile de judecată pentru care părțile a aderat la apel.

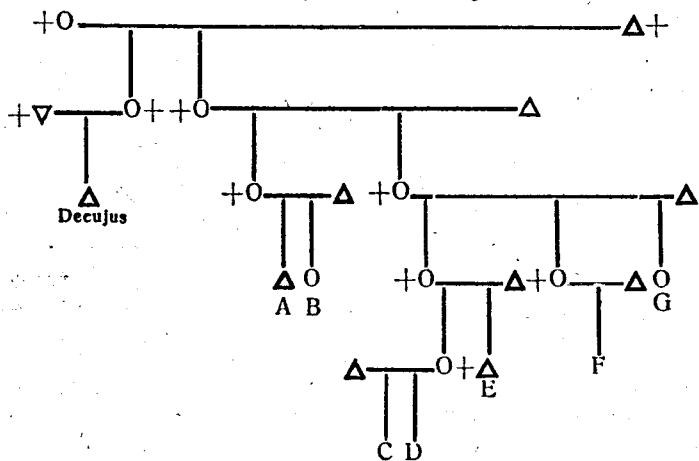
Având în vedere că Tribunalul a înlăturat pe partea părții de la dreptul la cheltuieli de judecată pe motivul că trebuia să ridice incidentul bazat pe legea imozitului pe succesiuni mai înainte și să nu lase să se facă atâtea cheltuieli; iar părțile s'au prezentat la judecată fără să fie chemați personal. Judecând astfel instanța prima a comis o greșală.

Mai înainte de toate incidentul ridicat este și de ordine publică pe care instanța trebuia să l aibă în vedere din oficiu iar în al doilea rând se constată că părțile a contestat calitatea de a reclama a reclamanților încă de la primul script pregătit.

În ce privește faptul că partea s'a prezentat în persoană deci n'a fost chemată să se prezinte în persoană nu-i se poate găsi o vină căci odată citat este interesul său să fie de față la judecată ca așa fiind urmează de a acorda spesele de proces de la prima instanță așa după cum s'a trecut în dispozitivul deciziunii.

Adnotare

„Iată arborele genealogia care arată înrudirea reclamantilor cu Decujus”

Deciziunea Curții de Apel Cluj este fără îndoială justă ca dispozitiv, considerentele ei însă reclamă unele rectificări.

Legea Titulescu eliminând pe descendenții dela al 4-lea grad în sus, Curtea crede că prin gradul al 4-lea sunt a se înțelege moștenitorii cari vin în rândul al 4-lea la moștenirea lui decuius. Teza aceasta nu este exactă nici din punctul de vedere al codului civil român, nici din acela al codului civil austriac. În adevăr, colateralii ordinari (neprivilegiați) chemați la moștenire în rândul ultim, fac conform doctrinei, a patra ultima categorie de moștenitori (art. 675 c. civ. rom.); tuteși, e indiscutabil că legiuitorul dela 1921 nu înțelegea să excludă rudele cari nu intră nici măcar în acest al 4-lea „rând”, ci contrar să elimineze din chiar această a patra categorie pe aceia dintre colateralii ordinari cari conform regulii „quot generationes tot gradus” sunt în gradul al 5-lea ori în grad mai îndepărtat de înrudire cu decuius. De aci, aceea ce legiuitorul dela 1921 dispune pentru eficacitate al codului civil român este propriamente înlocuirea cifrei „12” cu cifra „4” în textul art. 676 cod. civ. român.

*) Decujus. + Rude moarte înaintea lui Decujus. A-G reclamantii, aparținând toți parentelei a III-a, A, B, G sunt în gr. 5, E și Z în gr. 6; C și D în gr. 7 de înrudire cu Decujus. Părinții, moștenitori testamentari, nu sunt în legătură de înrudire cu Decujus.

Încât privește modul de coordonare a legii dela 1921 cu sistemul parentelor-linear al codului civil austr., Curtea stabilește regula, „... că cel care vine cu drept de moștenire peste rândul al IV-lea, nu mai are calitatea de moștenitor”, și în vederea acestei regule găsește nefondată acțiunea. Asimilarea ori înlocuirea noțiunii legale „parentelă” cu cuvântul „rând” produce confuziune și face cu neputință justa aplicare a noii legi. Conform art. 731 urm. cod. civ. austr., prima parentelă o fac descendenții lui decuius; a doua parentelă consistă din părinții lui decuius cu descendenții lor; a treia parentelă o compun bunii lui decuius cu descendenții lor: Cu alte cuvinte bunii lui decuius, ori (în lipsa unuia ori a ambilor) descendenții bunicilor vin la moștenire în „rândul” al treilea. Dacă am considera identic „rândul” cu „parentela”, ar fi să concludem că legiuitorul dela 1921 a înțeles să admită la moștenire nu numai pe descendenții bunicilor, dar și pe descendenții străbunicilor, pentru că toți aceștia din urmă se găsesc abia în a 4-a parentelă și astfel sunt chemați în al 4-lea „rând”. Dar admitând acest mod de vedere, ar trebui să spunem că considerentele deciziunii Curții sunt în învederată contradicție cu dispozitivul ei, întrucât reclamantii sunt abia în a treia parentelă, deci chemați în al treilea „rând” la moștenire, dar nu în al cincilea „rând”.

În un articol apărut în Ardealul Juridic Nr. 6 din 15 Martie 1924 arătăm că aplicarea unitară și egalitară a legii Titulescu în teritoriile Țării Românești cer eliminarea rudelor chiar aparținând parentelei a treia a codului civil austriac, dacă gradul lor de înrudire este mai îndepărtat decât al patrulea. Numai în acest chip se pune concordanță între dispoziția legii Titulescu, care ținea în vedere art. 676 codul civil român și între sistemul de moștenire adoptat de codul civil austriac. Și atunci, cu drept cuvânt acțiunea reclamantilor a fost respinsă. Ei, aparținând parentelei a treia, ar fi chemați la moștenirea în „rândul” al treilea, ce e drept, cum însă ei sunt în gradele 5—7 de înrudire cu decuius, și nici o altă rudă în gradele 2—4 nu există, recunoașterea pretențiunii lor de moștenire ar fi (violat) adevăratul sens al legii dela 1921. Rămâne bine înțeles ca fiscalul să se judece cu pretenșii moștenitori testamentari, pentru invalidarea testamentului oral.

Prof. C. Negrea,

REZUMATE DE JURISPRUDENTE

Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Înalta Curte de Casație

Curți de Apel

Contrabandă vamală. Procese verbale constatatoare. Dovada ce fac în justiție. Art. 215 legea vamelor și inscrierea în fals. Anulare art. 199, 203 leg. văm. art. 88 leg. văm. și instrumentarea agenților. Respingerea recursului. Motivare: Având în vedere că Tribunalul Timișoara, prin sentința atacată cu recurs, a anulat procesul-verbal de contrabandă No. 7345, din 9 Decembrie 1923, dresat de agenții vamali și reformând deciziunea Ministerului de Finanțe No. 274, a scutit pe intimat, de plata amenzii, la care fusese obligat.

Având în vedere motivele de casare invocate, în următoarea coprire:

1. Rău a fost anulat procesul-verbal de constatarea contrabandei, pe motiv că nu se arată data descoperirii, nici locul și ora comiterii infracțiunii, în sensul art. 199 și 203 din legea vămilor.

2. Violarea art. 215 din legea Vămilelor, prin faptul că Tribunalul prin concluziunile sale, este în contradicție cu constatările cuprinse în procesul-verbal, cari potrivit articolului de mai sus, nu pot fi combătute de cât pe calea înscrierii în fals.

3. Greșit Tribunalul a anulat procesul-verbal și pe baza art. 199 al II. legea vămilor, pe motiv că la facerea cercetărilor și dresarea actelor, nu a asistat un ofițer de poliție judiciară, într-un cât după cum rezultă din cuprinsul procesului-verbal, la aceasta a luat parte Procurorul Tribunalului Timișoara, care este ofițer de poliție judiciară.

Asupra primului motiv de casare.

Având în vedere că procesul-verbal No. 7345/923, dresat de agenți vamali, constată o contrabandă neflagrantă, descoperită în sarcina lui Maxim Duschnitz, comerciant din Timișoara, care în diferite rânduri, ar fi cumpărat mărfuri, de la Adalbert Kraus și soția sa, contrabandiști prinși în flagrant delict, introducând în mod clandestin în țară, panglici de mătăsă.

Considerând că fiind vorba de o contrabandă neflagrantă, procesul-verbal încheiat, nu poate conține toate prescripțiunile de mai sus, cerute de art. 203, din legea vămilor, într-un cât cele de mai multe ori, agentul care instrumentează este în imposibilitate de a cunoaște data și ora exactă a comiterii contrabandei și locul, pe unde ea s'a săvârșit.

Că în asemenea cazuri, a cere constatarea exactă a datelor de mai sus, ar fi pe de o parte a se cere un lucru imposibil de îndeplinit, iar pe de altă, ar însemna a se face cu totul iluzorii dispozițiunile legii vamale, cu privire la contrabandele neflagrante.

Ar fi a se lăsa nepedepsite, majoritatea acestor fel de contrabande, lucru care nu poate corespunde intenției legiuitorului.

Ca atare omisiunea datelor de mai sus, nu poate avea ca consecință nulitatea procesului-verbal, de constatarea contrabandei, și infractorul, care invoacă în favoarea sa prescripțiunea, urmează deci să facă dovada datei exacte a comiterii contrabandei.

Că deci instanța de fond, anulând procesul-verbal, pentru această omisiune, a dat prin aceasta o greșită interpretare articolului mai sus menționat, și

motivul de casare este ca atare fondat.

Asupra celui de al doilea motiv de casare.

Având în vedere că art. 215 din legea vămilor prevede că procesele verbale de contrabandă, odată aprobate de Minister, fac dovadă în justiție până la inscrierea în fals:

Având în vedere că din cuprinsul acestui articol, nu rezultă că s'ar fi ridicat instanței de apel dreptul, ca luând faptele astfel cum sunt constatate în procesul verbal, să le examineze și se le dea calificarea lor legală.

Ca deci acest din urmă drept al instanței de judecată, a rămas neatins.

Că de almintreli înscriere în fals se poate concepe, atâta vreme cât este vorba de combaterea unor constatări de fapt, cuprinse în procesul-verbal, însă ea nu poate avea nici o semnificație, cât timp se referă la calificarea legală a faptelor.

Că numai dându-se această interpretare articolului de mai sus, se poate evita ca dreptul de apel al părții, acordat prin lege, să nu devie iluzoriu.

Că așa, dar instanța de apel procedând la judecarea în fond a cauzei, considerând faptele astfel cum au fost constatate în procesul-verbal de contrabandă și examinându-le cu privire la intimitate, și decizând ca ele nu înfrunesc elementele pentru a constitui o contrabandă, nu a comis nici o violare de lege și ca atare motivul de casare nu este fondat:

Asupra motivului al treilea de casare:

Având în vedere că din cuprinsul articolelor 199 și 201 a legii vamale, rezultă că în materie de contrabandă neflagrantă, facerea cercetărilor și dresarea actelor, este subordonată autorizației prealabile a Parchetului și prezența unui ofițer de poliție judiciară la efectuarea lor:

Având în vedere că scopul legiuitorului, când a luat aceste măsuri a fost să evite, față de rigorile legii vamale, cercetările cari nu ar avea destul temei punând la adăpost pe cetățeni, de tulburările ce le ar putea provoca acestea.

Având în vedere că din procesul-verbal de contrabandă mai sus menționat, se constată că în speță cercetările și dresarea actelor s'au făcut în prezența D-lui Procuror Radian, dela Parchetul Timișoara.

Având în vedere că potrivit art. 83 pr. pen. ard. membrii Parchetelor nu sunt ofițeri de Poliție judiciară.

Că conform art. 84 din aceeași lege, ei ordonă și îndrumă cercetările, fără însă a le putea face direct, ele urmând a se efectua exclusiv de ofițerii de poliție judiciară.

Având în vedere că calitatea de ofițeri de poliție judiciară, membrilor parchetelor din Ardeal, le-a fost conferită prin legea de extinderea procedurii penale în ardeal, cu începerea dela 1 Septembrie 1925.

Având în vedere că, nici o dispoziție din legea vămilor nu acorda procurorilor calitatea de ofițeri de poliție judiciară în ce privește infracțiunile acolo prevăzute.

Că dispozițiunea din art 199, cu privire la autorizarea cercetărilor, nu le-a conferit un drept mai întins de cât acel acordat de art. 81 Pr. Pen. ard.

Că deci potrivit celor mai sus expuse, în speță la data efectuării cercetărilor și dresării procesului verbal de contrabandă, Dl. Procuror Radian nu avea calitatea de ofițer de Poliție judiciară și deci cerin

jele articolului 199 din legea vămilor nu au fost îndeplinite.

Având în vedere că legea vămilor fiind de ordine publică dispozițiunile imperative cuprinse în ea trebuie observate și aplicate, sub sancțiunea că omisiunea lor a atrage nulitatea actului, în sensul de inexistent.

Că așa dar Tribunalul prin sentința atacată cu recurs, constatând din coprinsul procesului-verbal, lipsa acestor condițiuni esențiale și pe baza lor, declarând nul acest proces-verbal, a făcut o corectă aplicare a textului de lege invocat și în consecință motivul de casare nu este fondat.

Că deci pentru acest motiv, Curtea găsim recursul nefondat, a trebuit ca atare a respinge. (*Dec. N. F. 3646—926 C. Apel Timișoara raportor și redactor Ceaur Aslvn Consilier*).

***

Drepturile părții vătămate în fața instanțelor de judecată penală în Ardeal, conform normelor de pr. penală actualmente în vigoare. Art. 41, 50 pr. pen. maghiară. Art. 66, 99 pr. per. română. Art. 314, 315 pr. pen. maghiară. Opiniune separată. Din dosar se constată că în conformitate cu art. 61 din pr. pen. Rom. vătămata Banca Crissoveloni S. A. prin reprezentantul ei a chemat direct în judecată penală a Tribunalului Alba-Iulia pe Bela Hirsch pentru crima de înșălcăiune.

Tribunalul a fixat termen de judecată pe ziua de 21 Septembrie 1926 la care ședința reprezentantului Ministerului Public în ședința publică și-a însușit acțiunea cerând Tribunalului Alba-Iulia ajurnarea cauzei și audierea martorilor propuși prin petiția de introducere a acțiunii.

Cerându-se ca partea vătămată ca să-și facă propuneri, procurorul a cerut omiterea propunerii acuzatorului privat pe motiv că cauza este susținută de Parchet.

Tribunalul a respins cererea procurorului iar procurorul a făcut recurs în baza art. 884 pct. 9 p. p.

După aceasta reprezentantul acuzatorului privat cere deținerea acuzatului și sechestrarea registrelor acuzatului.

Procurorul și apărare au cerut respingerea propunerii. Tribunalul admite cererea și respinge propunerea făcută de acuzatorul privat ca neavând calitate s'o facă.

Contra acestei hotărâri acuzatorul privat a făcut recurs întrucât pr. penală îi dă dreptul să facă propuneri în felul cum a făcut.

Având în vedere că din coroborarea art. 314 cu art. 41 și 50 pr. pen. rezultă în mod destul de clar că partea vătămată are totdeauna dreptul de a face propuneri în sensul de a se proba infracțiunea indiferent de conduce sau nu ea acuza.

Că întrucât se constată că partea vătămată a propus arestarea acuzatului și sechestrarea registrelor în scopul asigurării probelor și a complectării probelor la aceasă dându-i drept legea de procedură, ca

are și calitate de a o face și deci bine a făcut Tribunalul când a permis părții vătămate să facă propuneri și a făcut rău când față de propunerea făcută a găsit că ea nu are calitate.

Rămâne de resortul instanței să vadă numai întrucât propunerile sunt admisibile ca principiu sau concludente în cauză.

Ca așa fiind recursul făcut de procuror în baza art. 384 pct. 9 p. este neintemeiat; iar recursul făcut de partea vătămată este fondat întrucât s'a călcat un principiu fundamental de pr. pen. și deci încheerea Tribunalului urmează să fie anulată în baza art. 379 al. 4, cazul intrând în prevederile art. 384 pct. 9 p. p. și îndrumat Tribunalul ca să reia procedura din nou. (*Incheerea No. 1493—926 C. de Apel Cluj Secția I. Președinte Ioan Manescu, Raportor Stamatopol*).

O p i n i u n e s e p a r a t ă .

Sunt de opinie că recursul Procurorului declarat în ședință conf. art. 384 pct. 9 pr. pen. este întemeiat și trebuie admis în sensul că vătămatul nu poate face propuneri în fața Tribunalului reprezentând ca acuzarea alături și în acelaș timp cu procurorul.

Cred că recursul părții lezate este nefondat în sensul: că nu are drept să facă propuneri ca reprezentant al acuzării cum se vede că lea făcut și reesă din dicțiunea recurată a Tribunalului. De recursul părții lezate pentru că i s'ar fi luat dreptul de a face propuneri ca parte lezată adecă despăgubirilor civile — cum socoate majoritatea — nu poate fi vorba, deoarece nu acest capăt de cerere l'a respins Tribunalul și nu acesta a fost obiectul opunerii parchetului.

M o t i v e :

Conform articolului 50 Pr. p. ungară „dacă acuzarea este susținută de parchet, vătămatul nu poate lua parte la reprezentarea acuzării decât în cazurile art. 41 pr. p.“.

Acest text rămas în vigoare, este a fi respectat de instanța penală când judecă astfel de procese, deoarece partea relativă la judecata din pr. p. ungară a rămas pe dea'ntregul în vigoare în Ardeal.

Nu ne aflăm în speță în cazul art. 41 pr. p. ci în cazul unei altele de infracțiune.

Art. 314 pr. p. maghiară în vigoare spune că acuzatorul privat poate lua cuvântul după procuror numai în cazul art. 41 pr. p. în fața Tribunalului. În celelalte cazuri nu poate pune concluzii decât ce privește pretențiunile civile. Analogia cu art. 51 pr. p. mag. al. 11 nu se mai poate invoca acest text fiind abrogat și înlocuit prin art. 66, 93 și următorii pr. p. română care stabilesc principiul că instrucția e secretă. Art. 315 pr. p. mag. precizează drepturile de concluzii a părții vătămate în instanță în sensul că pretențiunile ei se pot citi din petiție în caz de lipsă și susținute de procuror.

Dacă este adevărat că dispozițiile pr. p. rom. în vigoare în Ardeal — pentru a nu se priva pe vătămat de drepturile exercițiului acțiunii publice — în orice infracțiune când procurorul refuză reprezentarea acuzei (prin abrogarea acelor texte 89, 90 etc. pr. p. mag.) a prevăzut prin art. 61 pr. p. rom. că vătămatul poate sesiza direct instanța de judecată.

Acest drept însă nu implică și pe acela de a reprezenta și acuzarea în fața instanței alături cu pro-

curorul (călcându-se art. 314, 315 și 50 pr. p. mag. rămasă în vigoare) ci numai a fi prezent în instanță a ajuta pe procuror și prin organul lui a face propuneri instanței, și în cazul când procurorul depune acuzarea s'o exercite vătămatal.

Ori în speșă procurorul reprezintă acuzarea, deci propunerile vătămatalului alături de el ca acuzator și peste voința lui ca atare sunt inadmisibile.

Nu se poate lua după analogia pr. p. rom. conform căreia în fața instanței de judecată vătămatalul poate face orice fel de propuneri deoarece între pr. p. mag. și pr. p. rom. ce privește judecata este o mare deosebire.

În ce privește pr. p. rom. Tribunalul este stăpânul acțiunii publice; odată sesizat cu judecarea pricinii de și nu e obligat a întreba pe vătămatal.

Tribunalul poate condamna chiar contra cererii exprese de achitare făcută de procuror, poate asculta concluziile părții vătămatal și administra orice fel de probe, în baza cărora condamnă după convingere.

În pr. p. mag. instanța de judecată este strict obligată a ține seamă de ce spune procurorul, el este stăpânul acțiunii publice și o retragere a acesteia obligă instanța la achitare, prin încheiere cece nu e cazul conf. pr. p. rom. cum am arătat.

Așa fiind socotim că regulile pr. p. maghiare în fața instanței de judecată în vigoare în Ardeal se opun hotărât la reprezentarea acuzării în instanță în acelaș timp și de procuror și de vătămatal.

Recursul procurorului este întemeiat și instanța a respins motivat cererea părții vătămatal.

V. M. Dimitriu ss.
Consilier de Curte

Cine are a suporta taxa de 5% luată de Stat, cu ocazia schimbării coroanelor, pentru sume mai mari de 100.000 coroane? Sumele de bani depuse de o parte spre fructificare la o bancă, — dela care a și primit carnet de depunere, — nu constituiesc un contract de depozit conform art. 957 c. civ., ci un contract de împrumut determinat de art. 983, 984 și 959 c. civ., și deci acele sume de bani când au fost vărsate de bancă la Stat, spre preschimbarea coroanelor, au fost vărsate de aceasta ca proprietate a ei, iar nu a părții depunătoare, — și ca atare are a suporta singură taxa de 5%, percepută de Stat pentru preschimbarea coroanelor în sume mai mari de 100.000 coroane. (C. Apel Brașov. Dec. din 24 Sept. 1926. C-tul Jur. 9—III/1929).

Acțiune în daune. În principiu una din cerințele responsabilității este stabilirea nexului causal între actul ilicit al pârâtului și dauna încercată de reclamant, care trebuie să apară ca o condiție sine qua non a daunei.

Fapta fiecărui pârât fiind cu totul independentă, și contrariul nefiind dovedit, ca atare nu-și poate avea aplicație disp. art. 1301, 1302 C. Civ. căci altfel ar însemna a-i face răspunzători de fapta altora (Dec. N. C. 516—926 Curtea de Apel Brașov).

Curtea de Casație

Regulament de competență dat de Inalta Curte. Este obligator pentru instanțele de fond. Art. 529 al. II pr. c. Conform art. 29 al. 2 proc. civile din Transilvania, dacă Curtea de Casație constată că recursul cauzei, înaintat ei de judecătoria apelativă, sau de Curtea de Apel, aparține atribuțiunii Curței

de Apel, această instanță este obligată să procedeze la judecarea recursului transpus.

De aici rezultă că decizia de trimitere, dată de Inalta Curte în materie de stabilirea competenței, este obligatorie pentru instanța de fond, care nu poate să-și decline competența, odată ce este investită de Inalta Curte (Cas. III, dec. din 9 Iunie 1926).

• • •

Acțiune pentru plata înzecită a chirii. Inadmisibilitate în cazul contractelor în curs. Art. 31 legea din 1924. În fapt: Instanța de fond a respins acțiunea prin care proprietarul cere, pe temeiul art. 34 Legea din 1924, obligarea chiriașului la plata chiriei înzecită pe ultimul semestru, constatând că contractul de închiriere este în curs de executare. Soluția a fost menținută de Inalta Curte.

În drept: Dispozițiunile citatului text fiind aplicabile numai contractelor prevăzute de legea chiriilor din 1924, nu și contractelor în curs de executare instanța de fond a făcut o justă aplicațiune a legii, respingând acțiunea întrucât în speșă, este constatată — și recurentul nu atacă această constatare pentru denaturare — că intimata este beneficiara unui contract de închiriere în curs de executare (Cas. I, complet chirii, dec. 3729 din 14 Octombrie 1926).

• • •

Subînchiriei. Neachitarea coteiparte din chiria subchiriașului. Nu atrage sancțiunea din art. 15 Legea din 1924. Sancțiunea expres prevăzute de art. 15 al. I legea chiriilor își are aplicațiunea numai în cazul neplății chiriei la termen, iar nu și atunci când ca în speșă, este vorba de plata cotei-parte din prețul subînchirierii care nu constituie o obligațiune isvorâtă direct din contractul de închiriere ci o obligațiune extracontractuală și căreia deci nu i se poate aplica sancțiunea prevăzută de art. 15.

Prin urmare, în speșă, rău instanța de apel a considerat reziliat contractul principal de locațiune, pe baza pactului comisoriu din art. 15 legea din 1924, pentru că chiriașul principală nu a achitat la termenii din contract și cota-parte din subînchiriere cuveniță proprietarului (Cas. I, complet chirii. Dec. 3396 din 24 Sept. 1926).

Se aduce la cunoștință că la Ministerul Justiției (Direcțiunea Contabilității), se găsesc de vânzare în volume, colecțiunile de legi, decrete-legi, decrete, regulamente, deciziuni ministeriale etc. cu începerea dela 14 August 1916—31 Decembrie 1924, al cărora cost este pentru:

Volumul I.	de 700 pagini	Lei 40.—
" II.	" 900	" 30.—
" III.	" 800	" 40.—
" IV.	" 820	" 60.—
" V.	" 1450	" 200.—
" VI.	" 972	" 220.—
Tomul I.	" 650	" 120.—
" II.	" 803	" 180.—
" III.	" 945	" 250.—

Expedierea lor se face la cerere, numai contra costului trimis prin mandat poștal sau prin recipisa de vărsare a costului la Stat, la Administrația financiară.

Librărilor se face rabat obișnuit 20%.

Redacționale

Dr. Dr. Gustav Philippi Prim-jurisconsult al Municipiului Brașov ne scrie următoarele:

În zilele acestea mi s'a cerut de către Primăria Brașov, al cărei primijurisconsult sunt, un aviz juridic, dacă cu drept îi se impune din partea Casei Pensiunilor, ca să verse la această Casă acele economii, cari i-se ivesc prin faptul, că în decursul anului bugetar devine în mod trecător vacant unul sau alt post de funcționar și nu poate fi imediat implinit.

Cred că atât întrebarea, pusă mie, cât și răspunsul, dat de mine, ar avea un interes general, și deci — dorind a cunoaște și opinia altora — îmi permit a Vă transmite avizul meu, dat în această chestie, pentru o eventuală punere în discuție în apreciața D. V. foaie: „Ardealul Juridic“, rugându-Vă să binevoiți a-mi comunica, dacă sunteți aplicați a-l publica sau nu.

Aviz juridic

Este adevărat, că art. 58 alin. d. din legea generală de Pensiuni dispune, că primăria este obligată a vărsa în Casa Pensiunilor în București economiile din funcțiunile vacante împreună cu diurnele și orice accesorii aferente funcțiunei.

Fiind această obligațiune stabilită printr-o lege nu se poate afirma, că ar fi ilegală, totuși îmi iau îndrăzneala a susține, că aceasta obligațiune este absolut nejustă, fiind că comunele — orașe și municipii — au autonomia lor, bazată pe legii și pe Consiliuție, au gospodăria lor de sine stătătoare, își stabilesc singure — conform art. 150 din legea pentru unificarea administrativă — numărul și felul funcționarilor după nevoile lor speciale și individuale și îi plătesc după puțința lor, deci nu pot găsi nici un motiv, care ar justifica această obligațiune din chestie și anume cu atât mai puțin, intru cât nici pensiunile funcționarilor nu se plătesc din averea statului ci din reșinerile și contribuțiunile, cari li se fac sau se impune acestor funcționar abstragând de aceea, că plățirea pensiunilor nici nu stă în nici o legătură cu economiile ce se fac cu o eventuală vacanța la un post definitiv. Cum poate fi obligată o. Comună, ca să verse la o a treia persoană juridică (casa pensiunilor) o oarecare sumă, economizată pentru sine însuși? Și de ce să verse chiar aceste economii la casa pensiunilor și de ce nu o altă economie d. e. venitul serbărilor sau din orice alt titlu bugetar?

Dar nu numai că această obligațiune a fost ab ovo nejustă, susțin că astăzi nici nu mai stă în picioare întrucât este abrogată prin noua „Lege pentru unificarea administrativă“.

Absolut corect amintește Dl. referent... în memoriul său oficial, că art. 385 din această lege interzice clar și strict orice subvențiune din partea comunelor și județelor către Stat. Neprimind comuna nici o contravaloare pentru o eventuală vărsare a economiilor ei la Casa Pensiunilor (care Casă este o instituțiune a Statului) o astfel de îmbogățire a acesei Case n'ar fi decât o subvenționare a Statului deci o nerespectare a suscitatăului art 385 din „Legea pentru unificare Administrativă“.

Și fiindcă art. 400 tot al acestei Legi declară că: „toate dispozițiunile din legi, regulamente sau oricari altele din tot cuprinstul țării, contrarii legii de față, sunt și rămân abrogate“ este clar și deasupra oricărei îndoieli, că art. 58 alin. d. din „Legea generală de Pensiuni“ este abrogat, numai există, numai obligă orașele la plățirea vărsării amintitelor

economii din funcțiunile vacante.

Mă alătur deci deplin opiniei și propunerii Dlui referent... propunând și din partea mea, ca să fi sistată vărsarea în Casa Pensiunilor în București a economiilor după posturile vacante. Sunt convins, că în cel mai rău caz orașul nostru va fi nevoit a suporta un proces, pe care însă singur îl va câștiga.

Cu stima

Dr. G. Philippi
primijurisconsult

Moment lucid

Test. 565 C. C. A. Parere medicală

La cererea d-lui ..... de a vedea certificatele medicale referitoare la boala și cauza morții d-lui S. K. și a mă pronunța dacă a putut exista în adevăr un interval lucid cu câteva ore înaintea agoniei am onoare a Vă face următoarele considerațiuni.

Faptul in sine. Din certificatul d-lui Dr. F. I., medic de circumscripție ar reeși că deja din vara anului 1924 (luna nu se precizează), d-l K. prezintă un deficit mintal, memoria îi era slăbită, logica de asemenea, era influențabil — și într'un cuvânt, spune domnia-sa, nu mai putea prezenta capacitate ecivilă. Această stare de deficit intelectual s'ar fi accentuat mai ales în urma unui ictus cerebral. Certificatul este datat din 8 Decembrie 1925. La 4 Decembrie 1925 se eliberează de d-l Dr. B. un alt act de 2 rânduri în care se spune că „S. K. a suferit de paralizie progresivă și flegmon al membrului superior drept consecutiv unui ictus paraliitic.“

La 7 Decembrie 1925 se eliberează un certificat medical tot de d-l Dr. B. în care se spune că d-l K. care a murit în ziua de 4 Decembrie a fost cu o zi înainte și anume la ora 4^{1/2} în deplină cunoștiință și deci capabil de a face testamentul. În rezumat din cele trei certificate rezultă că S. K. a suferit de paralizie generală cu ictus în urma căreia afecțiunea complicată la urmă și cu un flegmon a și murit. Rezultă deasemenea că starea mintală a bolnavului s'a agravat în urma ictusului apoplectic. Punctul important însă atât din punctul de vedere medical, cât și mai ales juridic este faptul că d-l Dr. B. afirmă că S. K. a devenit totuș complet normal („deplină cunoștiință“) la ora 4^{1/2} când s'a făcut testamentul pentru ca peste noapte să sucombe. Ar fi fost prin urmare vorba de un moment lucid.

Discuțiune. Ce se înțelege prin momentul lucid? Momentul lucid este suspendarea temporară și completă a simptomelor de nebunie (E. Regis, Traité 1923, pag. 49). Aguesseau ne spune că un interval lucid trebuie să fie ca o vindecare completă și trecătoare. Juridic ne spunea Laignel-Levasine trebuie să avem o stare evidentă sigură, completă, absolută și destul de prelungită, nu un act ci o stare. Momentele lucide trebuiesc deosebite de remisiunile aparente (incomplete) ale delirului de persecuție și a paraliziei generale (La pratique Psychiatrique 1919, pag. 565—570). Codul civil român și prusian, precum și cel francez (interpretarea lui Aguesteau în procesul prințului Conti

și doamnei Nemours relativ la tratamentul abatelui D'Orleans) stabilesc că pentruca să se bucure de beneficiul legal inerent intervalului lucid, trecuie ca donatorul să nu fie interzis sau cel puțin curatela să fie posterioară actului de liberalitate.

Tanzi (Psihiatria forense), vorbind de intervalele lucide din apropierea morții (articula-mortis) se arată foarte sceptic în privința validităților (pag. 80). Un indiciu de liber arbitru ar fi faptul că testamentul să fie făcut dintr'o evidență a spontaneității, că moștenitorii favorizați prin testament să fi fost lipsă în momentul testării, că testamentul să fi tradus sentimentele anterioare ale bolnavului înaintea boalei sale mintale. Legea italiană ține totdeauna de suspect testamentele muribunzilor și pune prea puțin preț pe mărturiile medicilor curanți, când ei nu sunt specialiști, sau când bolnavul nu a murit într'un azil public.

Hübner în tratatul său de medicină legală menționează, că slăbiciunea însemnată sau durerile produc o slăbire a voinței mai mult sau mai puțin însemnată.

Un alt punct important este a se ști în ce afecțiuni să se poată întâlni intervalul sau momentul lucid și în această privință toți autorii sunt de acord în a admite că momentul lucid nu se poate întâlni decât în psihoza periodică sau în confuziile mintale, dar nu în paralizia generală sau în demențele de altă natură.

Trecând acum la cazul lui K. S. avem de remarcat următoarele: Certificatul medical este telegrafic și nu ne ilustrează cu nici un fapt starea memoriei, atenției, voinței, logice, sugestibilității, etc. O concluzie trebuie bazată pe fapte și un certificat medico-legal trebuie să ne comenteze cele afirmate mai ales când acelaș medic cu câteva zile mai înainte ne spune că bolnavul a murit de paralizie generală.

Medicul care a eliberat certificatul nu era specialist cum spune legea, în materie de expertiză și cum ar fi fost nevoie într'un asemenea caz delicat.

Eu nu cunosc momente lucide în paralizie generală. Boala este capabilă de ameliorațiuni foarte însemnate în cazuri cu totul excepționale, cari nu se fac atât de repede, cum ar fi fost vorba în cazul de față. După icturi demența se agravează și e de mirare cum tocmai după un ictus bolnavul a devenit complect lucid în momentul facerii testamentului.

Starea de cachexie a bolnavului, supurațiunea însemnată care îi produce moartea după câteva ore (10—12 ore), prezența celor interesați în cauză, nu mă pot convinge că bolnavul a avut voința, discernământul necesar, conștiință deplină și că a fost lipsit de vre-o sugestie sau influență în facerea testamentului.

În definitiv neexistând momente lucide în paralizia generală, eu nu cred că S. K. a fost complect lucid, a avut voință și discernământul necesar cu câteva ore înaintea morții sale. (Ambii medici pun acelaș diagnostic). Cluj, la 16 Noemvrie 1926.

ss. Prof. Dr. C. Ureche

INFORMAȚIUNI

Cu acest număr „Ardealul Juridic” încheie al șaselea an de regulată apariție, sforțându-se a nu apărea niciodată ca număr dublu cu toate greutatele ce ni s'au pus în cale. Sprijin la îndemâna juriștilor pentru interpretarea legiurilor țării și ca revistă de unificare legislativă tribună deschisă întru relevarea de principii dirigitoare legilor ce urmează a se înfăptui, publicația aceasta serioasă de drept și-a bazat totdeauna apariția pe strânsa colaborare a cititorilor, cari în cursul atâtor ani de apariție s'au putut convinge de *opera trainică juridică românească ce înfăptuim*. Fideli abonaților noștri ne adresăm astfel destăinuindu-le greutatele enorme materiale de apariție ce cresc mereu și cerându-le ajutorul pe mai departe îi rugăm să suporte o ușoară urcare de plată a abonamentelor care cu începere dela 1 Ianuarie 1927 va fi anual de: *600 lei pentru instituții și autorități, 500 lei pentru domni avocați și 400 lei pentru dnii magistrați, funcționari și studenți*. Adresând cititorilor felicitări de sfintele sărbători uniți cu toții într'un gând și însuflețire să ridicăm rugi către bunul Dumnezeu ca să trimată grabnică însănătoșire marelui nostru Rege, pentru jericirea scumpei noastre Români.

Rezultatul general al examenului magistraților ținut la Curtea de Apel Cluj între 15 Octombrie și 12 Decembrie 1926 în fața Comisiunii compusă din d-nii Dr. Pompei Micșă primpreședintele Curții de Apel Cluj ca președinte; d-nii profesori Camil Negrea, Petre Porușiu și d-nii Consilieri dela Curte V. M. Dimitru și Lazar Bădescu membri. Din 61 candidați înscriși 43 admiși la examen au reușit în ordinea clasificării:

1. Pop Eugen supleant Trib. Arad . . . . . 8'35
2. Moldovan Sabin supl. Trib. Arad . . . . . 7'55
3. Isac Ștefan ajutor jud. Timișoara . . . . . 7'20
4. Sfirner Baltazar supl. Trib. Caransebeș 7'05
5. Magrin Marțial procuror Zalău . . . . . 6'90
6. Dan Ion ajutor de judecător Arad . . . . . 6'80
7. Florea Dezideriu supl. Trib. Marm. . . . . 6'75
8. Lazlo Alex supleant Trib. Lugoj . . . . . 6'70
9. Szabo Carol supleant Trib. Odorheiu . . . . . 6'65
10. Boca Dumitru ajutor jud. Cluj . . . . . 6'50
11. Breaz Nicolae supleant Trib. Alba . . . . . 6'50
12. Grivase Viorel ajutor jud. C. Silv. . . . . 6'50
13. Niculescu St. Alex ajutor jud. Cluj . . . . . 6'30
14. Naghi Iosif ajutor jud. Săcueni . . . . . 6'30
15. Dahinten Oscar supleant Trib. Năsăud . . . . . 6'25
16. Popa Nistor supleant Trib. Someș . . . . . 6'25
17. Radu Isidor ajutor Sebeș . . . . . 6'25
18. Pal Aladar ajutor jud. Belis . . . . . 6'20
19. Tamașiu Aurel supleant Trib. Deva . . . . . 6'15
20. Cosma Ștefan ajutor de jud. Beiuș . . . . . 6'10
21. Nagy Nemes Iosif ajutor jud. Zlatna . . . . . 6'10
22. Balog Petre supleant Trib. Bihor . . . . . 6'—
23. Bugyul Alex. ajutor jud. Hațeg . . . . . 6'—
24. Leschner Otto supleant Trib. Ciuc . . . . . 6'—
25. Moisil Octavian ajutor jud. Salonta . . . . . 6'—
26. Parvy Ludovic supleant Trib. Caransebeș 6'—
27. Rădușiu Aurel ajutor jud. Târgu-Mureș . . . . . 6'—

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanță Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru

Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
Advocați	400 Lei pe 1 an
Magistrați	300 Lei pe 1 an
Un număr simplu	20 Lei
Un număr dublu	50 Lei
Un număr vechiu	35 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 18 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice cereri de adje. Telefon 630

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost Prim-președinte de Tribunal
Avocat din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Ceur Aslan Ernest
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Bartha Ignat
avocat din Cluj

Boila Romul
Profesor la Universitatea din Cluj

Botez Corneliu
Consilier la Inalta Curte de Casație

Dimitriu Vasile
Profesor la Universitatea din București

Docan P. George
Presedinte Tribunalul Buzeu

Filipescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Filipescu Ricard
Judecător tribunalul Cluj

Hațieganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Lazar Aurel
Fost ministru. Avocat Oradea-Mare

Marta Alexandru
Fost președinte Curții de Apel Timișoara

Micșa Pompei
Prim președinte Curții de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Judecător la Trib. Cluj

Petrescu F. Vasile
Judecător de ședință la Trib. Sibiu

Popp Romulus
Prim președintele Curții de Apel Brașov

Porușiu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Ștefan
Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

Radu Iorgu
Profesor la Universitatea din Cluj

Sfetcu Emilian
Judecător șef la ocolul Mercurea-Sibiului

Stăncescu Ștefan
Prim președintele Curții de Apel Oradea-Mare

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Xantopol Constantin
Fost magistrat. Avocat din Cluj

Director și redactor responsabil: **Vasile M. Dimitriu** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

SUMARUL

- Situația actuală a părții vătămate față de noile dispoziții introduse în pr. penală . . . . . de **I. Mănescu**
preș. C. de Apel Cluj
- Problema chirilor . . . . . de **A. D. Bucătaru**
aj. de Judecător
- Poate fi aplicată leg. ung. XVIII: 1874 în cazuri de accidente a func. CFR de **Simeon Galopenția**
avocat CFR Timișoara
- Chestiunea inscrierilor ipotecare în valută streină . . . . . de **Liviu T. Ghilezan**
avocat
- Societățile cu garanție limitată de **Dr V. Boldur**
f. preș. C. Apel Cernăuți
- Restrângerea dreptului de moștenire ab intestat. Jurisprudența Curții de Apel Cluj cu o notă . . . . . de **C. Negrea**
profesor universitar Cluj
- Rezumate de jurisprudențe stabilite de inst. jud. din Ardeal și C. de Casație
- Redacționale
- Informații

BANCILE FABRICELE COMERSANTII

NU SE POT DISPENSA DE

INFORMATIUNILE DE CREDIT PRECISE SI SIGURE.
INAINTE DE ACORDAREA CREDITELOR, CERETI NE-
SMINTIT INFORMA- CLUJ, STRADA IU-
TII DELA BIROUL **RADIO** LIU MANIU NO. 8.
DE INFORMAȚIUNI TELEFON NO. 630.
INFORMATORUL CONSTANT SI CONTRACTUAL AL
CELOR MAI MARI BANCI, FABRICI SI MARI COMER-
SANTI DIN ROMANIA.

Hirsch și Czodik
Magazin de piele Cluj

Mare depozit de drogue

COSMOS

Telefon 4-57

Telefon 4-57

Cluj, Str. Iuliu Maniu No. 8.

Depozit general:

*Haematicum galusch și Char-
bogim baie de acid carbonic*

BAUMZWEIG, ROSENFELD

Manuf. Cluj en-gros & CO. Manufacturi en-gros

Cluj, Calea Regele Ferdinand 5

Chaussures

*Este
marca
celor mâi
bune*

ECHO GHETE

Depozitul fabricii de postav din
Sibiu succesori C. Scherer & Fii

Gromen & Herbert

Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 31.

» AGRICOLA «

SOC. AN. DE ASIGURĂRI GENERALE

FONDATA

1906

FONDURI DE GARANȚII LEI: 35,473.258

Primește asigurări în toate ramurile

Direcțiunea generală: București, Calea Victoriei 11
Direcțiunea regională: Cluj, Str. Nicolae Iorga 11

Reprezentanțe: Toate orașele din România

EM. DAN

avocat

BUCUREȘTI, STRADA GENERAL BERTHELOT NO.

107

Consultațiuni 8-10 dimineața, iar pentru cei din
provincie dă consultațiuni și prin
corespondență.

Telefon 8-61.